

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

іншими. Разом з цим, компанія розробник залишила логіку прийняття рішень та прогнозування рівня ризику у таємниці через комерційну таємницю [6].

Підсумовуючи викладене, слід констатувати, що накопичено достатню практику застосування алгоритмів під час прийняття рішень, які свідчать про випадки негативного впливу на цивільні, політичні, економічні та соціальні права людини. Як уявляється правовим підходом, спрямованим на уникнення негативних наслідків прийняття рішень із використанням алгоритмів, має стати забезпечення прозорості та підзвітності алгоритмів та закріплення у законодавстві права на роз'яснення юридично значущих рішень прийнятих алгоритмом.

Список використаних джерел:

1. Herrschaft Bryn A. Evaluating the reliability and validity of the Correctional Offender Management Profiling for Alternative Sanctions (COMPAS) 2014. URL: <https://rucore.libraries.rutgers.edu/rutgers-lib/46260/#citation-export>
2. G'sell F. Les progrès à petits pas de la "justice prédictive" en France. ERA Forum. 2020. Vol. 21. Pp. 299–310.
3. Глотова А. Нечеловеческий разум судебных решений. URL: <https://econs.online/articles/ekonomika/nechelovecheskiy-razum-sudebnykh-resheniy/>
4. Webb S. Houston teachers to pursue lawsuit over secret evaluation system. May 11, 2017 URL: <https://www.houstonchronicle.com/news/houston-texas/houston/article/Houston-teachers-to-pursue-lawsuit-over-secret-11139692.php>
5. State of Wisconsin v. Eric L. Loomis, July 13, 2016 2015AP157-CR. URL: <https://law.justia.com/cases/wisconsin/supreme-court/2016/2015ap000157-cr.html>
6. Angwin J., Larson J., Mattu S., Kirchner L. Machine Bias May 23, 2016. URL: <https://www.propublica.org/article/machine-bias-risk-assessments-in-criminal-sentencing>

Ключові слова: штучний інтелект, персональні данні, цифрові права, цифрова дискримінація, захист персональних даних.

Key words: artificial intelligence, personal data, digital rights, digital discrimination, protection of personal data.

ПАВЛОВА ВІКТОРІЯ ГЕОРГІЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного права, кандидат юридичних наук, доцент*

РІЗНОВИДИ НЕПОІМЕНОВАНИХ ДОГОВОРІВ У СФЕРІ НАДАННЯ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

Завдяки появі суттєво нових, як ринкових відносин, так і IT-технологій виникає нагальна потреба у розробці нових договорів конструкцій. Враховуючи, що Цивільний кодекс України (далі – ЦК України) не передбачає усі різновиди приватних правовідносин,

учасники цивільних правовідносин мають диспозитивне право самостійного утворення нових правочинів та договорів. В системі цивільно-правових договорів в залежності від законодавчого закріплення конкретного договору здійснюється поділ приватноправових договорів на поіменовані та непоіменовані. Поіменовані договори характеризуються чіткою правовою природою та регламентуються законодавчими актами. Непоіменовані договори зароджені на принципі свободи договору, є угодами контрагентів, укладені з урахуванням вимог чинного законодавства, основані на звичаях ділового обороту, принципах розумності та справедливості, однак прямо не врегульовані законодавчими актами. Відповідно до ч. 1 ст. 6 ЦК України учасникам цивільних правовідносин надається можливість укладення договорів, які хоча і не передбачені цивільним законодавством, але не суперечать загальним засадам цивільного законодавства, вимогам добросовісності, розумності, справедливості та здійснюються на засадах аналогії закону та аналогії права.

Підтримуємо підхід, відповідно до якого застосування цивільно-правових норм для врегулювання конструкції непоіменованого договору залежить від специфіки непоіменованості останнього. Йдеться про абсолютну чи відносну непоіменованість договору. Абсолютно непоіменовані договори – це нові договірні конструкції, які не підпадають під жоден поіменований тип. Відносно непоіменований договір – це договір, який є непоіменованим видом поіменованого типу. ... Наприклад, новий договір, який є різновидом договору послуг [1, с. 215, 217].

Вирішення проблемних та актуальні питань законодавчого забезпечення надання медичних послуг посідають головну роль у процесі реалізації фізичними особами особистих немайнових прав, таких як право на життя та здоров'я, право на медичну допомогу, охорону здоров'я, інформацію про стан свого здоров'я тощо. Надання медичних послуг, сторонами яких виступають лікар та пацієнт, опосередковуються такими інструментами як консультаційні послуги, а також договори про надання медичних послуг, які виступають юридичним забезпеченням таких правовідносин. В різноманітних договорах про надання медичних послуг повинні узгоджуватися дії сторін договору, юридична відповідальність як медичних працівників щодо дефектів надання медичних послуг так і пацієнтів щодо виконання вимог договору.

На особливу увагу заслуговують договори про трансплантацію органів і тканин, договори про евтаназію фізичних осіб, евтаназію тварин.

Слід констатувати відсутність в українському законодавстві норм, які регулюють договірні правовідносини у сфері трансплантації органів і тканин, донорства, відсутність поіменованого договору про донорство або договору про трансплантацію органів і тканин, де б прописувалися істотні умови, зміст, порядок розрахунків та відповідальність сторін – медичного закладу, донора, реципієнта. Законом України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині» регулюються правовідносини щодо трансплантації анатомічних матеріалів людині, здійснення діяльності, пов'язаної з трансплантацією, отримання

анатомічних матеріалів людини для виготовлення біоімплантів, визначення умов застосування ксеноімплантів. Слід констатувати, що для здійснення вилучення анатомічних матеріалів необхідна лише письмова згода фізичної особи, яка нотаріально не посвідчується, також укладення відповідного договору не вимагається. Відповідно до ч. 4 ст. 14 зазначеного Закону у повнолітньої дієздатної фізичної особи може бути вилучено анатомічні матеріали лише за наявності її добровільної та усвідомленої згоди на донорство анатомічних матеріалів, наданої у письмовому вигляді. Відомості про надані згоди на вилучення органів чи їх частин у живого донора, не пізніше трьох робочих днів з моменту надання такої згоди вносяться до Єдиної державної інформаційної системи трансплантації органів та тканин [2].

Евтаназія сьогодні – це складне біоетичне, дискусійне питання, яке залишається не вирішеним в Україні. Поява новітніх емерджентних технологій, застосування штучного інтелекту для продовження життя людини також може бути застосовано задля безболісного завершення життя з повним контролем над процесом та моментом переходу від життя до смерті. В провідних європейських країнах, таких як Швейцарія, Нідерланди, Бельгія, деякі штати США евтаназія дозволена відповідними законодавчими актами. В Швейцарії допускається евтаназія нерезидентів із відповідним юридичним супроводом, провідне місце якого займає договір про евтаназію. У Швейцарії отримала дозвіл на використання Капсула Sargo для евтаназії. Створена за допомогою 3D-принтера капсула активується після чого внутрішній її простір заповнюється азотом, а рівень кисню знижується з 21 до 1 % приблизно за 30 секунд. У результаті смерть після непритомності настає приблизно через 5–10 хвилин [3].

Законом України «Про захист тварин від жорстокого поводження» заборонено регулювання чисельності тварин методами евтаназії, скасовано послугу евтаназії новонародженого приплоду тварин ветеринарами як обов'язкову, однак дозволена евтаназія, як гуманний метод умертвіння тварин, що виключають їх передсмертні страждання [4]. Однак, в зазначеному законі відсутні приписи обов'язкового укладення договору про евтаназію як гуманного методу умертвіння тварин, що виключають їх передсмертні страждання, де б прописувалися істотні умови, зміст, порядок розрахунків та відповідальність сторін – ветеринарного закладу та клієнту. При цьому, майже всі ветеринарні клініки надають послуги з евтаназії тварин шляхом публічної оферти та відповідного укладення договору про надання послуг по евтаназії з встановленням порядку надання та отримання послуг по евтаназії, їх вартості, відповідальності сторін тощо, що дозволяє віднести такі договори до немоіменованих.

Список використаних джерел:

1. Договір як універсальна форма правового регулювання : монографія ; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. – Івано-Франківськ, 2016. – 399 с.
2. Закон України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людини» від 17.05.2018 р. № 2427-VIII // Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2427-19>

3. Легалізація смерті: У Швейцарії дозволили капсулу для евтаназії.
URL: <https://poglyad.tv/legalizaciya-smerti-u-shveycariyi-dozvolili-kapsulu-dlya-evtanaziyi-article>
4. Закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження» від 21.02.2006р. № 3447-IV // Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15/ed20060221>

Ключові слова: непоіменовані договори, договори про надання медичних послуг, договори про трансплантацію органів і тканин, договори про евтаназію, договір про евтаназію тварин.

Key words: unnamed contracts, contracts for the provision of medical services, contracts for organ and tissue transplantation, contracts for euthanasia, contracts for animal euthanasia.

ФАСІЙ БОГДАН ВОЛОДИМИРОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
декан факультету судового та міжнародного права,
доцент кафедри цивільного права, кандидат юридичних наук, доцент*

ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА І СУДОВИЙ РОЗСУД: ДО ПРОБЛЕМИ СПІВВІДНОШЕННЯ

Указом Президента України від 11.06.2021 № 231/2021 затверджено Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки, яка визначає основні засади та напрями подальшого сталого функціонування та розвитку системи правосуддя з урахуванням кращих міжнародних стандартів та практик.

Метою Стратегії щодо удосконалення системи правосуддя є визначення основних напрямів та пріоритетів подальшого удосконалення законодавства України про судоустрій, статус суддів та судочинство у взаємозв'язку та взаємодії із іншими інститутами правосуддя для практичного утвердження принципу верховенства права, ефективного і справедливого судочинства, зміцнення функціональних основ організації судової влади відповідно до стандартів захисту прав людини та цінностей, визначених Конституцією України та міжнародно-правовими зобов'язаннями України.

Прагнучи побудувати судову систему за кращими європейськими зразками, слід визначити ті загальні принципи, якими керуються суди при розгляді справ. І тут слід згадати про судовий розсуд і відповідність його принципу верховенства права. Річ у тім, що Закон України «Про судоустрій» від 7 лютого 2002 р. у ч. 6 ст. 14 встановлював, що суддям забезпечується свобода неупередженого вирішення судових справ відповідно до їх внутрішнього переконання (тут і далі підкреслено мною – Б.Ф.), що ґрунтується на вимогах закону. Натомість чинний Закон «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 р. вже не звертається до такої категорії, говорячи про верховенство право як основоположний принцип здійснення судочинства.

Чанишева Аліна Рашидівна	
До питання про правову природу кредиторських обов'язків	504
Nekit Kateryna	
The concept of digital assets in a broad and narrow sense	506
Калітенко Оксана Михайлівна	
Проблемні питання гіг-контрактів у сучасних умовах	508
Бабич Ірина Григорівна	
Принцип справедливості і категорія «справедливість» у римському приватному праві	510
Bernaz-Lukavetska Olena	
On the question of defining the parties to an agreement on the grant of a consumer loan in Ukraine and Poland	513
Глиняна Катерина Михайлівна	
Забезпечення прав дітей в умовах воєнного стану	515
Goncharenko Vlada	
Termination of the obligations due to impossibility of its performance: force majeure clause v. hardship clause (clausula rebus sic stantibus)	518
Кривенко Юлія Василівна	
Право на свободу совісті та віросповідання військовослужбовців	520
Матійко Микола Володимирович	
Окремі аспекти соціальних функцій цивільного права	522
Мінченко Дар'я Анатоліївна	
До питання про відшкодування шкоди в умовах перехідного правосуддя	525
Омельчук Олександр Сергійович	
До питання визначення правового статусу агрегаторів послуг	529
Орзіх Юрій Геннадійович	
Право на заповіт. Порівняльний аналіз законодавства Швеції та України	531
Токарева Віра Олександрівна	
До питання прийняття юридично значущих рішень із застосування алгоритмів	534
Павлова Вікторія Георгіївна	
Різновиди непоіменованих договорів у сфері надання медичних послуг	537
Фасій Богдан Володимирович	
Верховенство права і судовий розсуд: до проблеми співвідношення	540
Данильченко Олена Валентинівна	
Оновлення цивільного законодавства: питання законодавчого закріплення об'єкту цивільних прав	544